

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. május 10.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal** kell javítani az alábbiak szerint.

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[ ]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma (aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat,
- egy komplex feladat.

Az egyetemes és a magyar történelemre vonatkozó **feladatnak különböző** korszakokra kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **három** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mind a három megoldását ki kell javítani és azt a – jó választás szerinti – kettőt, illetve egyet kell figyelembe venni, mely(ek)ben magasabb (össz)pontszámot ért el;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13., a 16. és a 17. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani az összpontszámot és az osztószám **(2)** segítségével átszámítani vizsgaponttá. **A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni.**

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adható, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.
---

1 pont akkor adható, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.
---

0 pont akkor adható, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). A komplex esszénél három vagy négy tér- és időbeli elemet kell pontozni (T1, T2, T3 és T4). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adható, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.
---

1 pont akkor adható, ha a megadott számú helyes elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.
--

0 pont akkor adható, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú és a komplex esszénél 2-2 pont adható.

A komplex feladatok közül az összehasonlító komplex esszénél 2-2 időbeli és térbeli elemért összesen 8 pont adható, a korszakokon átívelő komplex esszénél pedig a feladat témájától függően az időbeli **vagy** a térbeli elemekért 2-2, a másik elemért 2, azaz összesen 6 pont adható. A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adható, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.
---

1 pont akkor adható, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.
---

0 pont akkor adható, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A hosszú és a komplex esszénél külön kell pontozni az ún. általános (K1) és a konkrét (K2) történelmi fogalmakat. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A **szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre** a rövid (**K2**) és a hosszú, illetve a komplex esszénél (**K3**) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adható, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. A rövid és hosszú feladatoknál, illetve a korszakokon átívelő komplex esszénél egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan); az összehasonlító komplex esszé minden egyes elemzése háromelemű: a két összehasonlítandó forrás, illetve eseményeket alakító tényező kapcsán elvégzett rögzítésért 1-1 pont, a hozzájuk tartozó megállapításért pedig 2 (illetve 1) pont jár az alábbiak szerint:

A rövid, a hosszú és a korszakokon átívelő komplex esszéknél:

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adható, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adható, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Az összehasonlító komplex esszéknél:

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, és hozzájuk kapcsolódó helyes megállapítást tett.
3 pont akkor adható, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
2 pont akkor adható, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de nem tett helyes megállapítást, vagy ha csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan, vagy ha egyik forrásból sem rögzített tényt, de helyes megállapítást tett.

<p>1 pont akkor adható, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és nem tett helyes megállapítást, vagy ha egyik forrásból sem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.</p>
--

<p>0 pont akkor adható, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.</p>
--

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú, illetve komplex feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után összegezni kell a részpontszámokat, majd ezt a feladatonkénti összpontszámot az osztószám (2) segítségével át kell számítani vizsgaponttá. A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni! A feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

Ha ez az összpontszám

- egész szám, akkor nincs teendő;
- törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

III. A feladatlapon az összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért (adott esetben egész számra kerekített) pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Az ókori Athén (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 3.
 b) esküdtbírótság / héliaia
 c) cserépszavazás / osztrakiszmosz
 d) Kr. e. V. / Kr. e. 5. (század)

2. Középkori szerzetesrendek (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

források	bencésekhez köthető	ferencesekhez köthető	mindkettőhöz köthető
a)	X		
b)		X	
c)			X
d)			X
e)			X
f)	X		
g)		X	
h)		X	

3. I. Károly (Róbert) reformjai (Összesen 4 pont.)

- a) A bányabér / urbura egy részét / egyharmadát a földbirtokosok kapták. *vagy* Megszűnt a kötelező birtokcsere. (Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)
 b) Értékálló pénz / aranypénz / forint bevezetése. (Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.) (A pénzrontás megszüntetése nem fogadható el helyes válaszként.) (1 pont)
 c) kapuadó (1 pont)
 d) 8. (0,5 pont)
 e) 1. (0,5 pont)

4. A XVIII. század nagyhatalmi erőviszonyai (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Háborúk	spanyol örökösödési háború	osztrák örökösödési háború
A szemben álló koalíciók jelpárjának betűjele	a) C	b) A
A háború eredményeképpen gazdát cserélt tartomány sorszáma	c) 1.	d) 2.
A háború eredményeképpen gazdát cserélt – a térképen sorszámmal jelzett – tartomány neve	e) (Dél- / Osztrák) Németalföld	f) Szilézia

g) Franciaország, Habsburg Birodalom / Ausztria / osztrák Habsburgok (A válaszok fordított sorrendben is elfogadhatóak. Az államok más helyes megnevezése is elfogadható.)

5. A XVII–XVIII. századi betelepítések (Összesen 4 pont.)

- a) 2. (0,5 pont)
 b) (szabad) költözési (Tartalmilag azonos válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatóak.) (0,5 pont)
 c) Előre megépített falvakba / házakba költözhettek. (Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)

- d) német / sváb (0,5 pont)
 e) (római) katolikus (0,5 pont)
 f) A visszafoglaló / törökök elleni háború. *(Tartalmilag azonos válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatóak.)* (1 pont)

6. Ipari forradalmak következményei (Összesen 3 pont.)

- a) (Elemenként 0,5 pont)
 1. ... kevesebb forgalmi dugó lesz...
 2. ... kevésbé lesz zajos a közlekedés...
 3. ... kevesebb lesz a közlekedési baleset...
 4. ... a közlekedés kevésbé fogja károsítani az egészséget / szennyezni a környezetet...
(Tartalmilag azonos válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatóak.)
 b) Pl. A bioüzemanyag növényből készül, amiből emberi táplálék is lehetne. (1 pont)
(Tartalmilag azonos válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatóak.)

7. A kiegyezési vita (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) C)
 b) A(z 1848–49-es) szabadságharc vereségét. / A világsi fegyverletételt. *(Tartalmilag azonos válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatóak.)*
 c) Dunai Szövetség / Konföderáció (terve) *(A válasz kis kezdőbetűkkel is elfogadható.)*
 d) közös ügyek

8. Gazdasági világválság (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) 2.
 b) 3.
 c) 3.
 d) 2.
 e) 4., 5.

9. Magyarország 1918–19 (Összesen 5 pont.)

- a) (A helyes sorrend esetén: 1 pont.)

1.	2.	3.	4.
B)	D)	C)	A)

- b) Károlyi Mihály (0,5 pont)
 c) 2. (0,5 pont)
 d) függetlenség / elszakadás a Monarchiától *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)* (1 pont)
 e) Kun Béla (0,5 pont)
 f) (Szovjet-)Oroszország (0,5 pont)
 g) Nagy-Britannia / Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország *(Bármely két országnév elfogadható.)* (Elemenként 0,5 pont.)

10. Európai integráció (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

1957 előtt	1957–91	1991 után
C, G	A, H	B, D, E, F

11. A Rákosi-korszak gazdaságpolitikája (Összesen 8 pont.)

- a) B (0,5 pont)
 b) D (0,5 pont)
 c) A (0,5 pont)
 d) parasztság / parasztok, munkásság / munkások (A válaszok fordított sorrendben is elfogadhatóak.) (Elemenként 0,5 pont.)
 e) A (0,5 pont)
 f) kollektivizálás / téveszesítés (1 pont)
 g) beszolgáltatás (1 pont)
 h) Az állam a piaconál alacsonyabb áron vásárolta fel a terményeket. / A parasztokat kényszerítették a beadásra. (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)
 i) A hidegháború (elmélyülése). (Tartalmilag azonos, más helyes válasz, illetve a korszakra vonatkozó konkrét hidegháborús esemény említése is elfogadható.) (1 pont)
 j) A munkaerő az iparba áramlott. / A szövetkezetbe belépő parasztok egy része felhagyott a gazdálkodással. / Ellehetetlenítették a mezőgazdasági termelést. (Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)

12. A jelenkori magyar társadalom (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Állítás	1980–1990	1990–2001	2001–2011
a) Az időszak legnagyobb részében hivatalosan teljes foglalkoztatottság volt, a foglalkoztatottak száma mégis csökkent.	X		
b) A nyugdíjszabályok szigorítása éreztette hatását.			X

c) 1., 4.

Állítások	Igaz	Hamis
d) A fiatalok körében kisebb arányban csökkent az aktív keresők aránya 1990 és 2001 között, mint a teljes lakosság körében.		X
e) A fiatalok körében az aktív keresők arányának csökkenésében szerepe volt az iskolázottság növekedésének.	X	

II. Szöveges, kifejtendő feladatok

13. Középkori céhek

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a céhekben zajló szakképzést mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a céhes mesterségeket inasként lehetett kitanulni, a mesterség elsajátításáról pedig a mesterremek elkészítése tanúskodott).	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Válaszából kiderül, hogy a céhek az érett középkorban (az ezredforduló után) jelentek meg (Nyugat- és Közép-)Európában (és még az újkorban is fennmaradtak).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. céh, város, mester, ipar.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a debreceni ötvös céh szabályzatának lényegét (pl. komoly mesterremek elkészítését várták el), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez bizonyította, hogy az illető elsajátította a szakma minden fogását; ez biztosította a céhekben folyó munka magas minőségét).	0–3
	F2 Rögzíti az inasszerződés lényegét (pl. hosszú évekre szóló elköteleződést jelent, még gyerekkorban válik valaki inassá, az inasévekért fizetni kell), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a szakképzés a gyakorlatban, egy mester műhelyében történt; az inas a háztartás tagjává vált, a munkafolyamat valamennyi lépését el kellett sajátítani).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Meghatározza a céh fogalmát (pl. azonos szakmát űző iparosok érdekvédelmi szervezete), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a céhek városonként szerveződtek, a céhek száma növekedett a specializációval, célja a verseny korlátozása volt, nem volt jellemző a munkamegosztás, általában magas minőségű termékeket állítottak elő).	0–3
	E2 Rögzíti a mesterré válás valamely – a forrásokban nem szereplő – feltételét (pl. mesterség megvásárlása, önálló műhely nyitása, beházasodás a mester családjába, öröklés, lakoma tartása, vándorút), és megállapítja, hogy a céhek a szűk felvevőpiac / a megélhetés biztosítása érdekében korlátozták a mesterek számát.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

14. Németország nagyhatalommá válása (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a Németország gazdasági nagyhatalommá válásához vezető okokat tárja fel. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a német munkaerő viszonylag képzett volt, Németországban megteremtették az iparúzés szabadságát).	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy az egységes Németország 1871-ben jött létre, és említi a téma valamely térbeli elemét (pl. Poroszország túlsúlya, Észak-német Szövetség területe, fontos iparvidékek / folyók megnevezése).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipar, ipari forradalom, szabad verseny, tőke.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a táblázat egy lényegi adatát (pl. a német gyerekek 70–75%-a a XIX. század fordulóján iskolába járt, más országokhoz képest magas volt az iskolázottság), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a német munkaerő viszonylag képzett volt, ez hozzájárult a tudomány fejlődéséhez).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges ténytet az iparszabályzatból (pl. megteremti az iparúzés szabadságát, megszünteti a céhek jelentette korlátokat), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez fokozza a versenyt, a szabad verseny gazdasági növekedést eredményez, ez vonzza a külföldi tőkét).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz-pontú gondolkodás	E1 Rögzíti Németország gazdasági nagyhatalommá válásának egy lényeges okát (pl. vámszövetség / vámunió létrejötte, vas- és szénlelőhelyek feltárása, a vasúthálózat kiépülése, hajózható folyók és tengeri kikötők léte, gyarmatszerzés, német találmányok), és tesz egy lényegi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez az ipari forradalmak kora volt, már a politikai egységet megelőzően egységes belső piac jött létre, fellendült a kohászat / gépipar, iparvidékek jöttek létre, a közlekedés fejlődése elősegítette a kereskedelmet, a gyarmatok nyersanyagot / felvevőpiacot biztosítottak, a találmányok hatékonyabbá tették a termelést / új iparágak születését segítették elő).	0–3
	E2 Rögzíti Németország gazdasági nagyhatalommá válásának egy további okát a fentiek közül, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

15. Az ország három részre szakadása (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Szapolyai János és Ferdinánd küzdelmeit, valamint az ország három részre szakadását mutatja be. Ismerteti a küzdelem fő állomásait. Rámutat az ország három részre szakadását eredményező politikai körülményekre. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a tárgyalt események időbeli határait (1526. mohácsi csata és 1541. Buda eleste, az ország három részre szakadása).	0–2
	T2 Megnevezi a három országrészt (királyi Magyarország, Hódoltság / török uralom alatt álló középső területek, Erdély / a Tiszától keletre eső területek).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király, trónöröklés, egyezmény.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. hűbéres, hadszíntér, erőegyensúly, kettős királyválasztás.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. V. Károly a rokoni kapcsolatokra / a [Habsburg–Jagelló] családi szerződésre hivatkozva támasztotta alá öccse trónigényét, segítséget ígért a törökök ellen), és megállapítja, hogy a magyar országgyűlés / a főnemesek királlyá választották Ferdinándot.	0–3
	F2 Rögzíti a kép egy lényegi elemét (pl. Szulejmán koronát adományozott Szapolyainak / ülve fogadta Szapolyait), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Szapolyai török hűbéressé vált, a törököktől kért segítséget Ferdinánd ellen).	0–3
	F3 Rögzíti a forrás lényegét (pl. Szapolyai a váradi egyezményben Ferdinándot, illetve annak leszármazottait ismerte el utódjának), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez véget vetett volna a kettéosztottságnak, János Zsigmondot apja halála után királlyá koronázták, Szapolyai / Ferdinánd nem tartotta be az egyezményt).	0–3
	F4 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a törökök megfutamították a keresztény hajóhadat; a szárazföldi sereg egyik részét lemészárolták, másik részét rabszolgává tették; a törökök legyőzték Ferdinánd Budát támadó seregét), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Ferdinánd a váradi egyezmény megszegésére hivatkozva támadott, a német kudarc megmutatta, hogy a Német-római Császárság nem képes megvédeni Magyarországot a törököktől, a támadás szolgáltatott okot Buda török elfoglalására).	0–3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy II. Lajos meghalt a mohácsi csatában, és tesz egy érdemi megállapítást a trónöröklésre vonatkozóan (pl. a magyar nemesség megosztott volt az ország jövőjét illetően, kettős királyválasztásra került sor).	0–3
	E2 Rögzíti Szapolyai trónigényét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a rákosi végzésre hivatkozott, a köznemesi párt támogatta, hadserege nem vett részt a mohácsi csatában, erdélyi vajda / tekintélyes főnemes volt).	0–3
	E3 Rögzíti Buda török kézre kerülését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Szulejmán harc nélkül vette be a várat, János Zsigmondnak adományozta a Tiszától keletre eső területeket, a Habsburg–török erőegyensúly miatt az ország tartósan hadszínterré / ütközőterületté vált, a három részre szakadás 150 évre állandósult).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

16. A Kádár-kor társadalompolitikája (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a Kádár-kor társadalom-, oktatás- és kultúrpolitikáját mutatja be. Ismerteti a fontosabb intézkedéseket. Feltárja az intézkedések politikai, társadalmi hátterét. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a Kádár-korszak időbeli határait (1956–1988/89).	0–2
	T2 Rögzíti, hogy Magyarországon a rendszer szovjet mintára épült ki.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. kultúra, oktatás, lakásépítés.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. kádári alku / „gulyásszocializmus”, társadalombiztosítás, 3T.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a nyugdíjasok arányának növekedését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez összefüggött a biztosítottak körének kiterjesztésével, a korszak végén már a társadalom előregedése is szerepet játszott ebben, ez egyre nagyobb állami kiadásokat eredményezett).	0–3
	F2 Rögzít egy tényt az állami lakásépítésekre vonatkozóan (pl. az 1970-es évek végéig nőtt a számuk, a korszak végére	0–3

	jelentősen visszaestek az építkezések), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ennek háttérében nagyrészt a panellakások építése állt, nőtt a lakások komfortfokozata, csökkent a lakások zsúfoltsága, sokszor még így is éveket kellett várni egy lakásra, a visszaesés a romló gazdasági helyzettel magyarázható).	
	F3 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. az iskolák lényegi feladatának a szocialista ideológiai nevelést tekintették, a munkások gyermekei előnyt élveztek, segítették a hátrányos helyzetűek oktatását), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a korszakban nőtt az iskolázottság, a tankönyvek / tananyag összeállításban politikai szempontok is szerepet játszottak, az állam ingyenes oktatást biztosított).	0–3
	F4 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. még Németh László / a neves írók sem közölhették szabadon műveiket, az irodalmi műveket cenzúrázták, a Kádár-korban enyhült a cenzúra a Rákosi-korszakhoz képest), és megállapítja, hogy a 3T (tiltás, türés, támogatás) politikája érvényesült a kulturális életben.	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti a kádári alku lényegét (a rendszer tudomásulvétele a javuló életszínvonal fejében) <i>vagy</i> rögzíti, hogy a gulyás-kommunizmus / fridzsiderszocializmus kifejezés a viszonylagos jólétre utal, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a társadalompolitikával igyekeztek feledtetni a rendszer legitimitásának hiányát, a jólét növekedése hozzájárult a rendszer megszilárdulásához, az állam eladósodásához vezetett).	0–3
	E2 Rögzít egy tényt a családpolitikára vonatkozóan (pl. gyes / családi pótlék bevezetése, bölcsődék / óvodák számának növelése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. háttérében a születések számának csökkenése állt, csak átmeneti demográfiai hatása volt).	0–3
	E3 Rögzít egy ismeretet a Kádár-korszak társadalompolitikájára vonatkozóan (pl. a béreket / árakat nagyrészt az állam határozta meg, háztáji engedélyezése a parasztoknak, iparendély a kisiparosoknak, kommunista ifjúsági szervezetek működtek, a szakszervezeti üdülőkben kedvezményes üdülést biztosítottak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. nem voltak jelentős vagyoni különbségek, az alapvető szükségleti cikkek mindenki számára elérhetőek voltak, a korszak nagy részében nőtt a reálbér / az életszínvonal, a háztájiban hatékonyabb volt a termelés, kisebb magánvállalkozásokat engedélyeztek, ez ellentmondott a szocialista ideológiának, az ifjúsági szervezetek szórakozási lehetőségeket kínáltak, széles társadalmi rétegek számára vált elérhetővé az üdülés lehetősége).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

17. Nemzetiségi kérdés Magyarországon (komplex – korszakokon átívelő)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a reformellenzéknek és a magyar kormányoknak a nemzetiségi kérdéshez való viszonyát mutatja be a XIX. században és a XX. század elején a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít legalább két lényeges, a forrásokban nem szereplő időpontot a témához tartozóan (pl. a magyar államnyelv bevezetése: 1844, áprilisi törvények: 1848. április 11., a horvát–magyar kiegyezés: 1868, nemzetiségi törvény: 1868).	0–2
	T2 A téma kifejtése során ügyel a kronologikus szerkesztésre, a tárgyalt eseményeket helyesen köti az egyes korszakokhoz.	0–2
	T3 Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. Magyarország a Habsburg Birodalom része volt, a peremvidékeken jellemzően nemzetiségi többség volt, az Alföld / a középső területek jellemzően magyar többségűek voltak).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl., törvény, jog, államnyelv, nemzetiség.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. egy politikai nemzet elve, liberális nacionalizmus, nemzetállam, nemzetiségi törvény.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a horvát képviselő ragaszkodott a latin nyelv használatához, figyelmen kívül hagyta a magyarok tiltakozását a latin nyelv használata miatt), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az országgyűlés nyelve ekkor már magyar volt, a horvátok nemzeti sérelemként élték meg a magyar nyelv hivatalossá tételét, a magyar nyelv államnyelvvé tétele az egy politikai nemzet elvét tükrözte).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a reformellenzék állampolgárságot / polgári jogokat / jogegyenlőséget kínált a nemzetiségeknek, a jogokért cserébe hazaszeretetet várt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a nemzetiségi lakosok többsége a jobbágysághoz tartozott, a liberális nacionalizmus / az egy politikai nemzet gondolatát tükrözte).	0–3
	F3 Rögzíti, hogy a nemzetiségi határozat nyelvhasználati jogokat adott a nemzetiségeknek, és tesz egy érdemi megállapítást ennek hátterére vonatkozóan (pl. a nemzetiségeket a szabadságharc idején az udvar a magyarok ellen hangolta; a nemzetiségek egy része fegyvert fogott a magyarok ellen; a magyar kormány a nemzetiségekkel való megbékélésre törekedett; a magyar kormány felismerte, hogy ez feltétele a független magyar államiségnek; ez engedmény volt az áprilisi törvényekhez képest, megvalósítására már nem került sor).	0–3

	<p>F4 Rögzíti, hogy Horvátország egyes ügyekben önállósággal rendelkezett, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a horvátok területi autonómiát kaptak, elismerték őket politikai nemzetként, Horvátország önállósága történelmi okokkal / a perszónaluniós kapcsolattal volt magyarázható, saját kormánnyal és országgyűléssel rendelkezett, a többi ügybe a pesti országgyűlésbe küldött képviselőkön keresztül szólhatott bele).</p>	0–3
	<p>F5 Rögzíti a szlovák egylet feloszlását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a magyar kormány nem engedte a nemzetiségi egyletek politikai tevékenységét, tartott – az Oroszország által is támogatott – pánszláv eszmék terjedésétől, adminisztratív eszközökkel korlátozta a nemzetiségek szervezkedését, sérült az egyesüléshez való jog).</p>	0–3
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás</p>	<p>E1 Rögzíti, hogy Magyarország többnemzetiségű állam volt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez elsősorban a XVIII. századi betelepítések és betelepülések következménye volt, a XIX. században megjelenő nacionalizmus / nemzetállami törekvések miatt ez feszültségeket okozott, a reformkor végén már a nemzetiségek körében is megindult a nemzeti öntudat erősödése) <i>vagy</i> jellemzi a nemzetiségeket (pl. a horvátokon kívül csonka társadalommal rendelkeztek, többségük jobbágy volt, vallási szempontból is sokszínű volt az ország népessége).</p>	0–3
	<p>E2 Rögzíti, hogy az áprilisi törvényekben a nemzetiségek nem kaptak kollektív jogokat, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a magyar kormány bízott abban, hogy a nemzetiségek megelégednek a jobbágyfelszabadítással; a nemzetiségek 1848 tavaszán nemzeti kongresszusokon utasították el a magyar kormány nemzetiségi politikáját, a szerbek és a románok területi autonómiát követeltek, az udvar a magyarok ellen hangolta a nemzetiségeket, egyes nemzetiségek fegyveres harcot vívtak a magyarok ellen 1848–49-ben).</p>	0–3
	<p>E3 Rögzíti az 1868-as nemzetiségi törvény egy lényegi elemét (pl. továbbra is csak a magyart tekintette államnyelvnek, nyelvhasználati jogokat adott a nemzetiségeknek), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. elfogadását Eötvös József kezdeményezte, a reformkori nemzetfogalom továbbélését jelezte, ez európai mércével mérve is liberálisnak számított, a nemzetiségeket elismerték kultúrnemzetként, később nem mindig tartották be / szigorították ezt a törvényt, a nemzetiségi lakosok / vezetők egy része elégedetlen volt vele, a területi autonómia megadásától azonban elzárkózott a kormány).</p>	0–3
	<p>E4 Rögzíti, hogy a korszakban csökkent a nemzetiségek / nőtt a magyarok aránya, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez részben az asszimilációval / a nemzetiségek nagyobb arányú kivándorlásával / a magyarok jobb életkörülményeivel függött össze, a magyar kormányok bíztak az asszimilációban, a „Lex Apponyi” révén elősegítették az asszimilációt, a feszültségek ennek ellenére nem tompultak).</p>	0–3

	E5 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22

18. Hunyadi Mátyás állama és az Oszmán Birodalom (komplex – összehasonlító)

Szemponctok	Műveletek tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó az Oszmán Birodalom berendezkedését és Hunyadi Mátyás államát mutatja be. Válaszában a megadott szempontok szerint összeveti a két rendszert. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy a törökök 1453-ban elfoglalták Konstantinápolyt vagy 1456-ban sikertelenül ostromolták Nándorfehérvárt.	0–2
	T2 Rögzíti Mátyás uralkodásának évszámait (1458–90)	0–2
	T3 Rögzíti az Oszmán Birodalom kiterjedésének egy földrajzi jellemzőjét (pl. terjeszkedése Kis-Ázsiából indult, Európában a Balkánon terjeszkedett, meghódította a Bizánci Birodalmat, ellenőrzése alá vonta a tengerszorosokat, hűbérese volt Moldva és Havasalföld / a Krími Kánság, hódításai során elérte Magyarország déli határait).	0–2
	T4 Rögzíti Hunyadi Mátyás hódításainak egy térbeli elemét (pl. Boszniát felosztották a szultánnal, déli végváratok hódított vissza, meghódította Morvaországot és Sziléziát / az osztrák tartományokat).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. uralkodó, hatalom, hadsereg, hódítás.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. szultán, szpáhi, janicsár, fekete sereg / zsoldossereg.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy tény az Oszmán Birodalmat bemutató térképvázlat alapján (pl. Európa és Ázsia határán helyezkedett el, a korszakban Európában és Ázsiában is hódított), rögzít egy tény a Mátyás államát bemutató térképvázlat alapján (főként nyugati irányba terjeszkedett, jelentős közép-európai hatalommá vált), és rávilágít egy lényegi hasonlóságra / eltérésre a két állam kiterjedésére vagy hatalmi helyzetére vonatkozóan (pl. mindkettő hódítások útján növelte területét, egymással békét kötöttek / egymással szemben védelemre rendezkedtek be, az Oszmán Birodalom jóval nagyobb kiterjedésű volt, rövid idő alatt jelentős területeket hódított meg, katonaállam volt).	0–4

	<p>F2 Rögzít egy tényt az oszmán-török birtokviszonyokra vonatkozóan az ábra alapján (pl. a föld egy része közvetlenül a szultán kezelésében maradt, a föld egy részét a szpáhik közt osztotta szét, a szpáhiknak adott birtokokat bármikor visszavehette), rögzít egy tényt a magyarországi birtokviszonyokra vonatkozóan (pl. jelentős területek voltak a bárók kezén, az uralkodó csak egy kisebb részét birtokolta az ország területének, birtokadományozásokkal biztosította a bárók hűségét, Mátyás növelte a királyi birtokokat), és rávilágít a birtokviszonyok közti alapvető eltérésre (az Oszmán Birodalomban – az európai berendezkedésektől eltérően – minden föld tulajdonosa a szultán volt, nem alakult ki rendiség / földbirtokos nemesség, Mátyásnak kevesebb jövedelme származott az uralkodói birtokokból).</p>	0–4
	<p>F3 Rögzít egy lényeges tényt az oszmán-török hadseregre vonatkozóan a képek alapján (pl. gyalogos janicsárok és lovas szpáhik alkották a fő egységeit), rögzít egy tényt Mátyás seregével kapcsolatban a szöveg alapján (pl. nehézlovasokból, könnyűlovasokból és gyalogosokból állt; zsoldoshadsereg volt), és rávilágít egy hasonlóságra vagy különbségre a két sereg között (pl. mindkét seregben voltak zsoldosok, a török seregnek jelentős részét tették ki a szolgálati birtokot kapó szpáhik, a török seregben nem volt jellemző / jelentős számú a nehézpáncélos katonaság, mindkét seregben használtak már puskákat is, mindkét állam számára jelentős kiadás volt a hadsereg fenntartása, a szultán nagyobb jövedelemmel rendelkezett).</p>	0–4
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás</p>	<p>E1 Rögzíti, hogy a szultán korlátlan / despotikus hatalommal rendelkezett, rögzít egy tényt Mátyás uralkodói hatalmára vonatkozóan (pl. kezdetben a rendekkel együtt kormányzott, a rendek rovására növelte hatalmát), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a szultán vallási vezető – kalifa – is volt, Mátyás hatalma nem volt korlátlan, a korabeli európai viszonyokhoz képest Mátyás is erős uralkodói hatalommal rendelkezett).</p>	0–4
	<p>E2 Rögzít egy tényt az Oszmán Birodalom hivatalnokszerzetére vonatkozóan (pl. fejlett volt, a hivatalnokok kiszolgáltattak voltak, nem török / alacsony származású alattvalók előtt is nyitva állt a felemelkedés lehetősége), rögzít egy tényt a magyarországi hivatalnokokra vonatkozóan (pl. Mátyás háttérbe szorította a bárókat, köznemesi / nem nemesi származású hivatalnokokat emelt fel), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. mindkét uralkodó számára fontos volt a szakértelem / a hűség, kevésbé volt fontos a származás, a hivatalnokszervezet fenntartása jelentős összegeket emésztett fel).</p>	0–4
	<p>E3 Rögzít egy tényt a szultán bevételeire vonatkozóan (pl. meghaladták az európai államok bevételeit, a keresztény alattvalókra külön adót vetett ki, jelentős bevételei származtak a kereskedelemből), rögzít egy tényt Mátyás jövedelmeire vonatkozóan (pl. jelentősen növelte őket, legnagyobb részét a</p>	0–4

	jobbágyságra kivetett adók tették ki / a rendkívüli hadiadó tette ki), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a szultán jövedelme jelentősen meghaladta Mátyásét, mindkét államban az erős uralkodói hatalom fontos összetevője volt a magas jövedelem).	
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–4
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

2. feladat www.sguardosulmedioevo.org , www.basilicasantantonio.va, [de.flickr.com](https://www.flickr.com/photos/sguardosulmedioevo/)

5. feladat: mek.niif.hu

8. feladat: www.killianbranding.com, dailysignal.com, mtviewmirror.com, en.wikipedia.org, commons.wikimedia.org, iconicphotos.wordpress.com

10. feladat: Szocializmus és rendszerváltás. Magyarország története képekben III. Szerk. Gyurgyák János. Bp. 2008. budapestposter.com

12. feladat: Valuch Tibor: A jelenkori magyar társadalom. Bp. 2015.

15. feladat: Tomka Béla: Európa társadalomtörténete a 20. században. Bp. 2009.